

EGLUTÉ

GRUODIS * 2003 * DECEMBER

VOL 54/NR. 10

EGLUTĖ

LAPKRITIS / NOVEMBER / 2003 VOL 54 / NR. 10

PRIE EGLUTĖS SUSIRINKO:

Prie šventinės eglutės....1
Žiemužė rašo prašymą šalčiui....1
Kalėdų rytą....2

Senolio padavimai,
legendos, istorijos
Kuo vardu bernelis....15
Apie namų dvasią....20

Pasakų senelės pasakos
Ar turi seniai
besmegeniai širdį....3
Apsiaustėliai elniukams....5
Sveiki sulaukę....8
Kalėdų staigmena....9

Vaikų kūryba....21

Minklės....31

Juokų maišelis....32

Galvosūkliai....33

Ar žinai?...26

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata - 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus - 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo taryba

REDAKTORĖ: Aušra Spitrienė

ADMINISTRACIJA, MAKETAVIMAS, SPAUSDINIMAS: Ričardo spaustuvė. tel.: 708-430-1911

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00 single copy \$1.50, to Lithuania and other countries. \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465. Second class postage paid at Lackport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: Eglute Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465.

Prie šventinės eglutės

ALMA KAROSAITĖ

Šiaurys kamuoja sausą žolę
Ir švilpia, ūkia padrikai...
Eglute, vakaro gražuole,
Ką šilumoj vaikams sakai?

Uždek jiems šventinę žvakebę.
Apšviesk knygas ir žaidimus.
Apšviesk vaikams vaikystės kelią,
Mokyklą ir tėvų namus.

O jie užaugę prie tavęs
Savuosius vaikučius suves.

Žiemužė rašo prašymą šalčiui

Nudažyki Kalėdoms man langą baltai.
Aš norėčiau, kad šviestų keliai ir daiktai.
Atsargiausia ranka snieguoles nudažyk
Ir trapių krištolinių ledų nedaužyk.

Su žiemos portretu
Aš įmigsiu giliai,
O ramybės metu
Švies daiktai ir keliai.

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

Kalėdų rytą

Kalėdų rytą
Saulė pražydo.
Didelę šventę
Žmonės išvydo.

Skamba varpeliai
Miestui ir šaliai.
Skamba ir linki:
Būkit laimingi!

Din din dilindi,
Saulutė spindi.
Dienos ilgėja
Per visą sprindį.

Iš avelių debesų
Vėjo siūlu vilnoniu,
Mezga pasaką senelė,
Deda pasakų skrynelėn.
Atsisėsk ir paskaityk
Pasakų šalin sugrįžk.

Matai, kad pasakose būna daug
visokių gražių senoviškų ir nevisai
suprantamų žodžių. Bet
nenuimink - Senelė tau paaiškins.

Ar turi Seniai Besmegeniai Širdį?

Br. Jankūnas

Stovėjau prie lango ir žiūrėjau, kaip jie, raudonskruosčiai, lipdė sniego senį. Mačiau kokiomis pastangomis jie rito vos ne didesnius už save sniego ritulius, krovė juos vieną ant kito. Paskui lygino delnais šonus. Įsmeigė seniui nosį, akis, lūpas, apvilko jį ilga, didelėm sagom susegiota sniego sermėga.

- Kaip gyvas! - šūktelėjo mažasis džiaugsmingai, ir visi laimingai nusijuokė.

- Tik be širdies, - Vytukas pridūrė.

Vaikai vėl nutilo. Mažasis nuėjo į šalį, atsinešė eglės šaką ir, iškėlęs rankutę, kairėje senio krūtinės pusėje nupiešė širdį.

- Ji vis tiek netikra. Seniai besmegeniai širdies neturi, - stovėdamas atokiau nuo visų, nusikvatojo kaimynų berniukas su raudona kepure.

- Ot ir tikra! - užginčijo Eglutė. - Netikrų

Raudonskruosčiai

- raudonais
veidukais (turbūt
nuo šalčio).

Sermėga

- tai toks rūbas,
panašus į palatą,
senovėje nešiotas
Lietuvoje.

Atokiau

- truputį toliau.

Nusikvatojo

- garsiai nusijuokė.

Nustėro

- sustojo išsigandę,
nes nesuprato kas
vyksta.

širdžių nebūna!

Pasistiebusi ji vargais negalais
įspaudė senio krūtinėn žvilgantį popierėlį.

- Dabar tai tikrai gyvas! - vėl
suklego vaikai. - Kvieskime senelį į
ratelį!

Tuo metu iš už kampo
išsuko pašto mašina. Išgirde
signalą, vaikai pasitraukė.

Visi pastebėjo, kaip už
mašinos keletą kartų kyštelėjo
raudona kepurė. Kai vaikai vėl
subėgo prie savo gyvojo senio
besmegenio, jo veide, vietoj morkinės nosies, buvo įstrigusi strėlė.

Vaikai pradžioje nustėro, paskui ėmė dairytis. Vytukas nubėgo
už namo kampo, Eglutė žvilgtelėjo į kaimyninį kiemą. Visi ieškojo
berniuko raudona kepure.

Netrukus vaikai parbėgo namo. Dar springdami nuo šilto
kambario oro, šaukė:

- Tėti! Gyvą senį besmegenį pastatėm. Šidį įdėjom, nuo
mašinos gynėm, tik kažkas jam nosį
sugadino.

- Kaip šitaip galima. Juk jis... tikras
buvo... - vos neverkė mažasis.

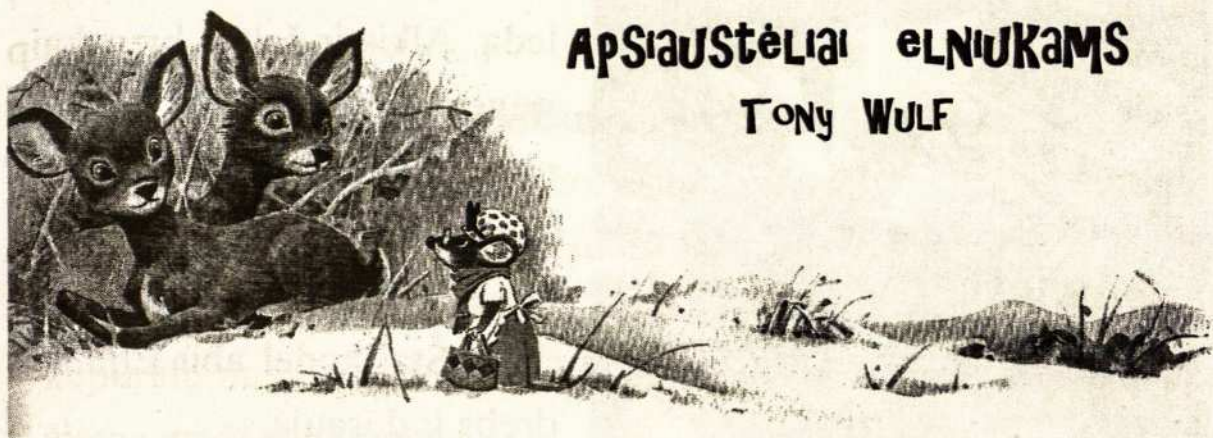
- O tu ar matei? Eikš, pažiūrėk, -
jie nutempė mane prie lango.

Kieme, prie senio besmegenio
stovėjo raudonkepuris
berniukas. Strėlė jau buvo
išimta ir berniukas atgal taisė
morkos nosį.

Pažvelgiau į vaikus. Mūsų žvilgsniai susitiko ir, jų tyrų akučių spindesy, aš pamačiau koks gyvas jiems buvo tas senis besmegenis.

Gerai, kad ir berniukas su raudona kepure suprato, jog senis besmegenis tikrai turi širdį!

APSIAUSTELIAI ELNIUKAMS

TONY WOLF

Vaje, kiek sniego! Verste priversta! Snigo be paliovos kiaurą savaitę; miške balta balta, tylu tylu. Paukšteliai kiūto lizduose. Miegapelė, Barsukas ir Voverė užsidarė namuose, apsiklojo ir iki pavasario nugrimzdo į saldų, palaimingą žiemos miegą...

Šis baltas šaltas metų laikas nepaprastai gražus, jis labai patinka sesutėms Pelytėms, kurios žiemos miegu neužmiega, bet triūsia šiltame savo namelyje, puošia jį, kad būtų dar jaukesnis. Blizgina baldus, konservuoja produktus, mezga, neria, siuvinėja; šiemet Pelytės audžia dailų kilimėlį, kurį paties svetainėje ant grindų. Išeina tik retkarčiais: miltų parsinešti ar medaus. O kaipgi! Būtent medaus (žinote, garsiesiems savo pyragams) viena sesutė, nuo galvos iki kojų šiltai apsitūlojusi, ėjo per mišką pas Kurtinį. Mainais už dėžutę saulėgražų ji gavo stiklainėlį auksaspalvio medaus, kurį Kurtiniui buvo padovanojusios bitės. Grįždama namo, Pelytė išgirsta kažką liūdnai dūsaujant. Apsidairo ir mato: pakrūmėje guli ir tirta iš šalčio du Elniukai. Taip, taip, žiema - neblogas metas miegaliams arba sesutėms Pelytėms, tik ne

Elniukams ir ne Stirnoms, kurie negali pasislėpti nuo atšiauraus vėjo, neturi ko valgyti! Iš tikrųjų pageltusią nuo šalnų žolę dengia sniegas, o krūmų šakelės sustirusios į ledą. Alkis ir šaltis, brrr, kaip negera! Alkį dar galima numarinti pernykšte žole, kanopomis nukasus sniegą, bet nuo šalčio niekaip neapsiginsi.

Štai kodėl abu Elniukai dreba ir dūsauja.

- Dievulėliau! - net

susigraudina Pelytė ir atkiša jiems stiklainėlį su medumi. - Valgykit į sveikatą, būsit stipresni!

Elniukai kaipmat išlaižo medų ir dėkingi žiūri į savo geradarę.

- Kol kas daugiau niekuo negaliu jums padėti, bet ateikit į mišką, paklauskite, kur gyvenam, ir jums visi parodys mūsų namelį. Tada su sesutėmis būtinai ką nors sugalvosim, - paguodžia Elniukus Pelytė.

Grįžusi namo, ji papasakoja sesėms ką mačiusi, ir visos trys net apsiašaroja. Reikia vargšeliams padėti, tik kaip?

- Galėtume priimti juos iki pavasario į savo namus, bet jie per dideli, netilps!

- Ot bėda! Ot bėda!

- Matot, jie ne tiek alksta, kiek šąla!

- Oi, sugalvojau!

- Ką sugalvojai?

- Užuočiau audusios kilimėlį svetainei, galėtume Elniukams

apsiaustukus išausti!

- Apsiaustukus Elniukams! Nuostabu!

- Tad greičiau prie darbo, užuot tuščiai plepėjusios!

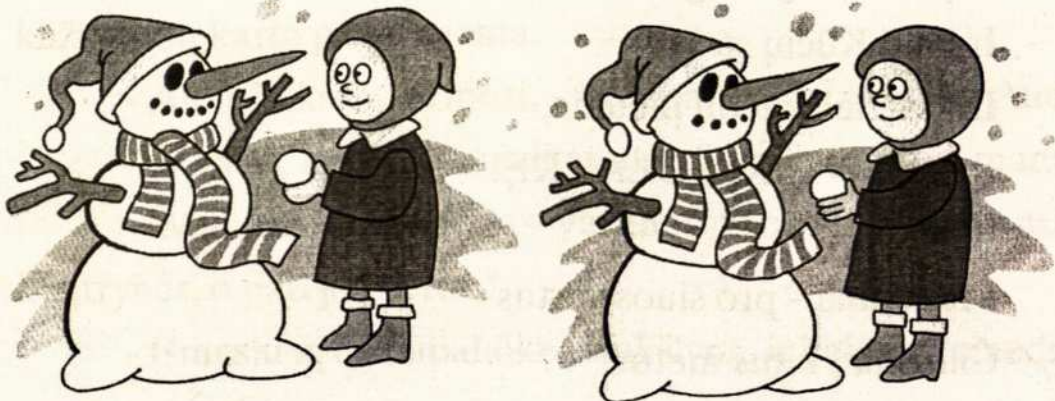
Negaišdamos laiko, sesutės šoka ardyti kilimo ir beregint išaudžia Elniukams porą dailių apsiaustukų, o Elniukei dargi kepurėlę numezga. Jos labai laimingos, kad gali padėti, tad ir ši žiema graži kaip niekad.

Po kelių dienų Pelytės išgirsta kažką tyliai beldžiantis į duris; jas atidariusios išvysta drėgną snukutį ir porą apvalių nusiminusių akyčių - tai Elniukai.

- O, tai jūs! - sucypia Pelytės. - Puiku, mes ką tik baigėm!

Po valandėlės sniegu apklotame miške pasirodo kažkas nematyta negirdėta. Kaip gaila, kad to nemato nei Miegapelė, nei Kurmis, nei Voverė! Iš tiesų nepaprasta: po sniegą laimingi strykčioja du Elniukai, apsirengę įvairiaspalviais languotais apsiaustėliais!..

Rask 15 skirtumų

SVEIKI SULAUKE!

Ėjom bėgom per metus
Ei, priėjome vartus!
O prie vartų - angelai
Ir balti Kūčių stalai,
Ir giesmė Kalėdų plaukia,
Ir visi: SVEIKI SULAUKE!

Kas už vartų? - Baltas sausis
Prie namučių tavo glausis,
Pro žiemos pūgų baltumą
Tolumoj regi žalumą,
Dar toliau - į gelsvą žolę
Obuoliai rausvi supuolę...

O toliau?.. - Kaip šitą kartą -
Išpuošti varpeliais vartai,
O prie vartų - angelai
Ir balti Kūčių stalai,
Ir giesmė Kalėdų plaukia,
Ir visi: SVEIKI SULAUKE! -

Mes dabar - pro šiuos vartus -
Čiuošim į kitus metus!

Kalėdų Staigmena

Juo arčiau Kalėdos - juo keistesnė Audė. Būdavo, iš kiemo jos neprisišauksi, o dabar nė su lazda iš namų neišvarysi. Ir nei draugę atsives, nei knygelę pavartys, nei Barbę nauja suknele apvilks. Visas mergaitės dėmesys ir prieraišumas skirti plastmasinei keturkampei dėžei, pripiltai žemių

sumaišytų su eglių spygliais. Į ją keturis kartus per dieną ilyšinama po šešiolika lašų vandens - nei daugiau, nei mažiau. Sulašinusi Audė palinksta ties dėže su pipete rankoje ir spokso it regėdama kažką nepaprasta. "Ką? - suka sau galvą mama, taip pat spoksodama pro durų plyšį. Nei ji, nei tėtis nėra pašvęsti į dėžės paslaptį, nors ir kaip stengiasi ją išpešti.

Iki Kūčių belikus porai dienų, Audė visai papaiksta. Stalelį su dėže atsitempia arčiau lovos, prie pat galvūgalio, ir miega veidu į ją. Net arbatą čia atsineša ir, rydama akimis dėžę, užsigeria.

- Nors man vienai, nors į ausi gali pasakyti, kas čia bus? - kažkelintą kartą prašo mama.

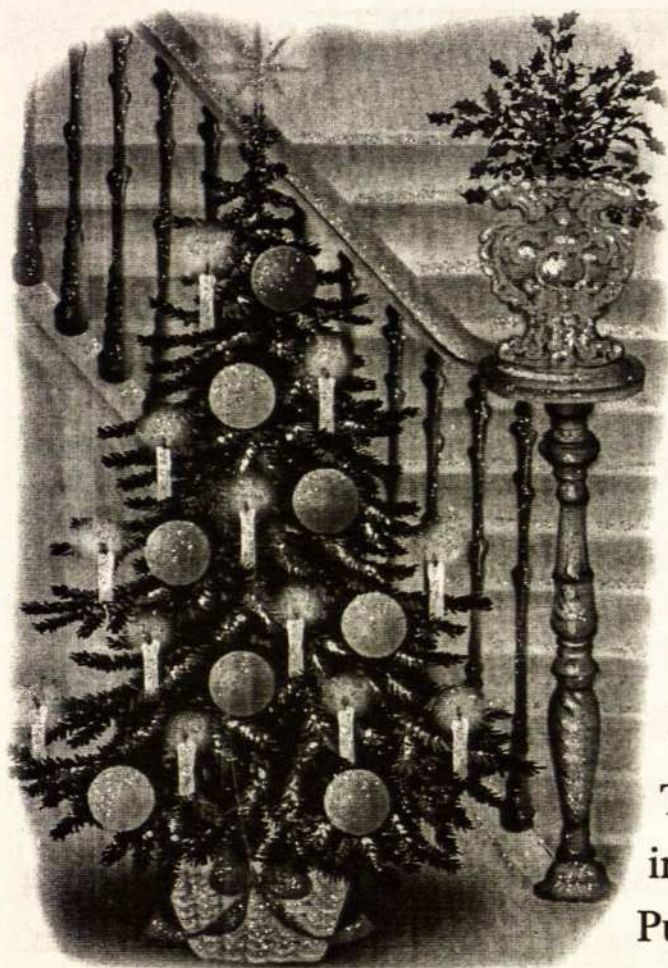
- Ateis laikas - sužinosi, - trumpai drūtai atšauna Audė.

- O kada, kada gi tas laikas ateis? - nekantrauja mama.

- Ma, tu kaip mažas vaikas! Mokai, mokai mane kantrybės, o pati jos neturi!

- Išmesiu tą dėžiapalaikę į šiukšlyną, ir baigsis komedijos!

- pagraso tėtis.

- Tada ir mane išmesi!

- pagraso ir Audė.

Tėvo antakis šokteli
aukštyn, mamos rankos
nusvyra žemyn.

Plastmasinė dėžė
neįveikiama kaip riešutas iš
plieno!

Pagaliau dėžę užgožia
šventiniai rūpesčiai: ant
slenksčio Kūčios, tik spėk
suktis, kepti, virti, kuopti...
Tėtis atbogina tankią eglės šaką
ir įmerkia į didelę molio vazą.
Puošti gauna pats: Audė nė piršto
neprikiša, nors pernai veržte veržėsi

puošti pati viena. Dabar gi tik pašnairuoja ir išmurma:

- Šaka... Nei šis, nei tas.

Mamai virpteli lūpos, atrodo, tuoj pravirks. Virtuvėje ji tyliai
sako tėčiui:

- Nieko nebus. Po švenčių vesiu pas gydytoją.

Ir jau Kūčios! Namus ir miestą apgaubia palaiminga ramuma,
o virtuvė kvepia aguonų pienu, tešlainiais, spanguolėmis, medumi,
džiovintais baravykais - išsiilgtieji, mielieji kvapai! Tik vargu ar
užuodžia juos Audė, nes dabar jau ir nosis įbesta į dėžę. Pirštai
spaudžia pipetę, o lūpos kužda:

- Greičiau... jau... nevēluok!

- Audijėle, prie stalo!.. Šventosios Kūčios! - kviečia mama.

- Argi? - negali patikėti mergaitė.

- Jau, - suima ją už alkūnės ir lyg ligonę veda prie balto stalo

Audė meta paskutini priekaištingą žvilgsnį į dėžę ir nenoromis slenka už stalo. Lyg medine ranka atsilaužia švento paplotėlio, kažką sumurma, negirdi palinkėjimų. Nemato mamos akyse sužvilgusių ašarų, sunkiai užgriuvusių tėčio antakių. Nepastebi, kad ne tik ji, bet ir tėvai neturi apetito nė kalbos.

Mergaitė išgraibo iš dubenėlio kūčiukus ir nešasi aguonų pieną į kambarėlį. Įpila į dėžę ir varsto akimis. Staiga įkiša į žemes pirštą, suka aplinkui, kol kažką užčiuopia.

Ir iš krūtinės išsiveržia kuktelėjimas, po to - nesutramdoma rauda.

- Nėra... nieko...nieko... - kūkčioja.

Šalia jau stovi tėvas ir mama. Klausosi aimanų nieko neklausinėdami: juk uždrausta.

- Nėra! - suklinka jiems Audė.

- Nieko tokio, - bando guosti mama. - Kitą kartą bus.

- Nebus!.. Niekada!.. Juk nežinai!

Bet ir dabar niekas nieko neklausia, ir Audė prapliumpa pati:

- Čia... iš tos sėklos... - Ji atgniauzia delną. - Turėjo išaugti... eglutė. Va tokia.

Iš po dėžės ji ištraukia popierinį maišelį. Ant jo - eglaitės nuotrauka. Eglaitė tikrai nepaprasta: viena šakelė - mėlynai žalia, kita - raudonai žalia, trečia - geltonai žalia. Viršūnė - lyg karūna. Stebuklų medelis! Po juo - užrašas STAIGMENA.

- Sakė, - kūkčioja Audė, - kad prieš Kūčias ims labai augti, 11

kaip ant mielių, sakė. Tik reikia pildyti nurodymus: teisingai lašinti, akimis glostyti ir niekam paslapties neišduoti. Jei išplepėsi, sakė, tai niekas neužaugės.

- Aaa! - susivokia mama.

- Eee! - susigaušo tėtis.

- Argi nedariau kaip liepta?..

Ir - va! - Audė sviedžia sėklą ant dėžės. - Toji sėkla buvo mėlyna ir su raudonais taškiu...kiu...kiukais.

Tėtis nusineša sėklą arčiau lempos ir patyrinėja.

- Moliūgo, - ištaria.

- O sakė - iš Australijos. Mokslinės labora...ratorijos. Sakė, hibi... biri...

- Hibridas?

- Taaaip...

- Didelio čia daikto tas hibridas! - ramina mama.

- Bet už tą... hibridą... sumokėjau visus savo sutaupytus pinigus! - paleidžia visas dūdas mergaitė.

Audė visai nebegali. Užpunta akys, krečia šaltis. Mama apkabina per pečius ir lyg ligonį vedasi į svetainę, toliau nuo dėžės ir hibrido. Tik keistas dalykas: juo mergaitės aimanos graudesnės, juo mamos veidas giedresnis, o tėčio lūpų kampučiai net strykčioja. Trijulė vėl sėdasi už stalo, ir palūkėjusi mama prabyla:

- O aš manau, kad tavo pirkinys labai vykęs.

- Ką?! - išverčia akis Audė.

- Tu išmokai sergėti paslaptį. Įrodei, kokia gali būti atkakli, kantri ir kruopšti, - sako mama.

- Dabar galėtum darbuotis tikroje laboratorijoje, prie tikro hibrido, - patikina tėtis.

- Be to, - priduria mama, - visa tai darei, kad suteiktum mums džiaugsmo per šventas Kalėdas. Ačiū tau.

- Ir užrašas, kad tai staigmena visai ne melas, - priduria tėtis.

- Kaip tai? - apstulbsta mergaitė.

- Juk staigmena, kad niekas neišdygo? – Tėtis susijuokia, mama taip pat prunkšteli. Audė nežino: ar drauge juoktis, ar atskirai verkti?

- Ak, tėti, - pašoka nuo stalo, - viską ne taip sukabinai!

Pripuolusi prie eglės šakos, ji kaitalioja papuošalus ir glosto, uodžia mišku kvepiančius eglės spyglius.

- Žiū, kokios įdomios Kūčios! – nusprendžia tėtis ir su neregėtu apetitu užgula stalą.

- Stebuklingos! - pritaria neatsilikdama mama. Pasilenkusi sukužda jam į ausį: - Nusitaikęs progą, išnešk dėžę į sandėliuką.

SURAŠYK Į KRYŽIAŽODĮ ŽODŽIUS:

žvakė, ėdžios, Kalėdos, vaikai, dangus, laužas, tylė, debesys, miškai, žvaigždėlė, žirklės, pusnis, kalėdaitis.

PERSKAITYK ŠŪKĮ.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

MEŠKIUKAS LAUKIA ŽIEMOS

MEŠKUTIS RUDNOSIUKAS PRADĖJO RUOŠTIS ŽIEMAI DAR VASARĄ. JIS STATĖSI NAMUS, KAUPĖ MAISTĄ ŽIEMAI...

APŽIŪRĖK PAVEIKSLĖLIUS IR NUSPĖSK, NUO KO RUDNOSIUKAS PRADĖJO, KĄ VEIKĖ TOLIAU. O KAD TAU BŪTŲ LENGVIAU, PIRMAS PAVEIKSLĖLIS PAŽYMĖTAS. KITUS SURNUMERUOK PATS.

Kalėdų papročiai

Kuo vardu bernelis?

Grażina Kadžytė

Ar žinote, kuomet šitaip klausiama ir kaip į tai atsakoma?

Kalėdų rytą seniau šeimyna keldavosi labai anksti, nes skubėdavo, kad nepavėluotų į rytines Šv. Mišias, ir vyresnius vaikus pasiimdami kartu pasižiūrėti Betliejaus prakartėlės ir joje - kūdikėlio Jėzaus. Mažesnieji ir didesni miegaliai paprastai likdavo namuose ir jiems, pabudusiems, būdavo truputėlį graudu, kad... ir vėl paliko... Taigi, matyt jų paguodai išmoningieji senoliai ir bus sugalvoję tokią pramogą: pamatę grįžtančius iš bažnyčios, namiškiai užremdavę duris ir klausdavę: "Kuo vardu bernelis?" Šie irgi greit susiprasdavę ir pagiedodavę kurios nors Kalėdinės

Kiek legendų, padavimų
Mūs senoliai vis dar žino.
Buvo tai labai seniai,
Kai gyveno milžinai,
Laumės gelsvą kasą pynė
Iš tautosakos lobyno.

Senolis girdėjo - jūs
irgi paklauskite ir
kitiems pasakykite ko
liaudies išmintis moko.

PATARLĖS ir PRIEŽODŽIAI

*Šaukštu proto
neįkrėsi.*

*Paikas kaip avies
vaikas.*

*Iš daug kalbos mažai
naudos*

*Susiraukęs kaip
suodžius braukęs.*

*Skundas - silpnų
žmonių ginklas.*

*Juodas kaip bato
aulas.*

giesmės posmelį. Iš tų pačių, kurios giedamos ir dabar, o ir jūs, ko gero, mokate: “Sveikas, Jėzau, mažiausias...”, “A-a Jėzuli, mažas vaikelis...”, “Gal šiandieną, štai ant šieno Atpirkėjas žmonijos...”

Tačiau tai vis tiek tebuvo pramogėlė.

Tradicinis pasisveikinimas tokios šventės proga buvo: “Sveiki, sulaukę šventų Kalėdų!”. Atsakyti reikėjo “Su

Tamstom mylistom”. Tokia buvo seniausia forma, kuri, truputėlį ją pritaikius prie dabartinės mūsų kalbos, skambėtų taip: “Su Jumis, mielieji”. Vadinas, visi kartu sulaukėm tos šventės.

Pirmąją Kalėdų dieną, visa šeima dažniausiai praleisdavo namuose. Tada, atrodo, žmonės, pasiilgę vieni kitų, mažiau gėdijosi tą atvirai parodyti. Be to, ir bendros kalbos tarp tėvų ir vaikų

nepristigdavo. Tėvai atvirai išpasakodavo apie ūkio pelną ir nuostolius, kartu visa šeimyna aptardavo, kiek kuris iš vaikų galėsias prašyti paramos savo

mokslams ar kitiems reikalams, o kiek turėsias pats užsidirbti.

Antrąją Kalėdų dieną prasidėdavo šurmulyš visame kaime: ėjimas į svečius, vakarojimai, “Kaladės (blukio) vilkimas” - toks senas paprotys, kuomet kaimo vaikinai, pririšę didelį kelmą, ar kaladę, su muzika ir dainomis tempdavo

ją, paeiliui į kiekvieną, kiemą ten sakydavo kalbas, linkėdami derliaus ir kito gero, ir buvo vaišinami. Tos linksmybės tęsdavosi iki Trijų Karalių, ir vis dar būdavo prisimenamos net iki Užgavėnių.

Tačiau tikriausiai ne vienas iš jūsų, mėgstančių kartais pasėdėti ir pagalvoti, esate pastebėjęs, kad šventės susideda ne vien tik iš linksmybių. Kur kas ilgesnė ir savotiškai prasmingesnė dalis yra laukimas, ruošimasis toms šventėms.

Prieš Kalėdas laukimo metas itin ilgas. Jis prasideda beveik prieš mėnesį ir vadinamas Adventu (iš lotynų kalbos “ad ventum”, vadinasi, ruošiantis atėjimui). Bažnyčioje jo pradžia laikomas pirmas sekmadienis po Šv. Andriejaus (lapkričio 30 d.).

Šv. Andriejus savo ruožtu laikomas jaunimo globėju ir jų paslapčių patikėtiniu. Tikėta, kad Šv. Andriejaus dieną pabarsčius kanapių aplink šulinį (“Šventas Andriejau, kanapes sėju, atsiųsk bernelį padėti rauti”), padėjus šukas po pagalve ar vandens puoduką, perdėtą pagaliuku, po lova, prisikapnuosiąs būsimas išrinktasis.

Šv. Liucijos dieną (gruodžio 13) nuskyne vyšnios šakelę pamerkdavo. Jei ši iki Kūčių sukraudavo žiedus - tikėjosi laimingų vedybų. Taip pat nuo tos dienos stebėdavo, kokie bus kitų metų orai (gruodžio 13 d. - sausio, 14 - vasario, 15 - kovo ir t. t.).

Norėdamas nors sapno vaizdais nuspėti
 ateinančių metų dalį, žmogus iki Kūčių
 devynias naktis iš eilės
 skaičiuodavo po
 devynias žvaigždes,
 po to laukdavo ką gi
 s u s a p n u o s .
 Suprantama, šituo
 irgi daugiausia rūpinosi
 jaunimas, svajojantis
 apie savo "žvaigždžių
 berniuką" ar "žvaigždžių
 mergaitę".

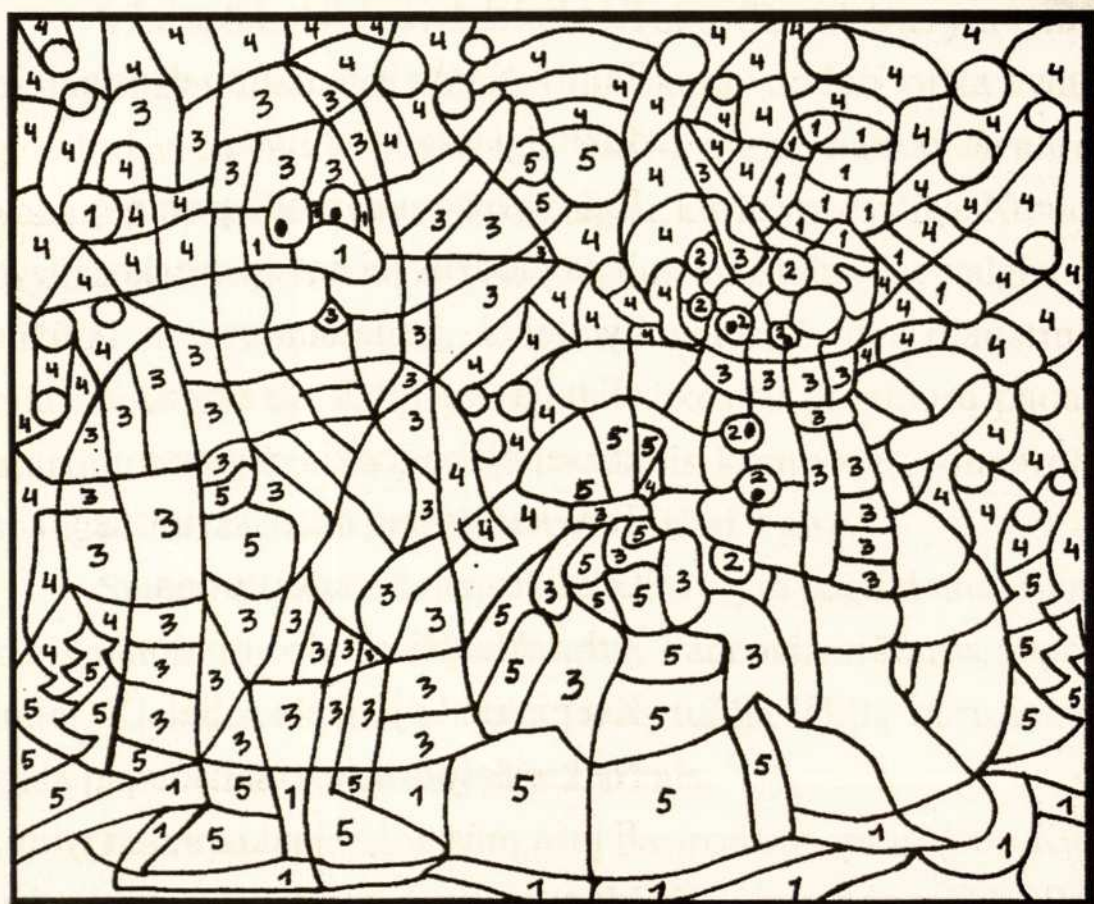

Kūčių diena - namų diena.

Niekam vertu žmogumi buvo
 laikomas tas, kuris tą dieną bastosi,
 nenusitverdamas, ką veikti, be to,
 trukdydamas ir kitiems. Tai buvo didžioji žmogaus susitaikymo su
 viskuo, kas aplink, diena. Ūkininkai ne tik labai rūpestingai
 pašerdavo savo gyvulėlius, bet būtinai kartu su vaikais nunešdavo
 vaisių ir šieno miško žvėreliams į paruoštas ėdžias arba šiaip
 palygintas sniego aikšteles. Kai kur kaimo pradinių mokyklų vaikai
 morkomis, kopūstais ir kitais valgomais daiktais papuošdavo mažas
 miško eglutes žvėreliams. Kurie turėjo sodą - nepamiršdavo
 apkabinti kiekvieną jo medelį. Bitininkai pavaišindavo ir
 pakalbindavo bitutes. Ir tik tuomet, sužibus pirmai vakaro žvaigždei,
 švariuose, gražiai sutvarkytuose namuose, aplink baltutėlaitį stalą
 įvykdavo ir žmonių giminės susitaikymas. Lauždami kalėdaitį
 (plotkelę), visi vienas kito atsiprašydavo už prabėgusių metų
 skriaudas, linkėdavo ateičiai to, ko labiausiai trokštama. Paeiliui
 ragaudavo visų valgių, dalindamiesi tarp čia esančių ir palikdami

dalį giminės vėlėms, kurioms tą vakarą kelią namo rodė ant palangės deganti žvakė. Kas moka gražiai prisiminti mirusius, be abejo, moka užjausti ir gyvuosius. Labai dažnoje šeimoje prie Kūčių stalo sėdėdavo senelis elgeta ar vienišas, nelaimingas kaimynas.

Didžiausia paslaptis - vidurnaktis. Tada vanduo visur tampa saldus, o gyvulėliai prakalba žmonių balsais. Laukdami tos akimirkos, trumpindavo vakarą įvairiais spėjimais. Kaimuose tėvas, sustatęs vaikus eile, berdavo aukštyn sauja įvairių grūdų: kokių daugiausia pagaudavo, tokius javus ruošėsi sėti kitamet, o kuris vaikas daugiau sučiupdavo, tam daugiau dalios žadėdavo. Miestuose ir miesteliuose liedavo vašką ar šviną į vandenį, degindavo popieriaus gniutulėlius ir iš susidariusių figūrų spėliodavo... Paklauskite mamų, močiučių – daugiau tokių spėjimų jums pasakys. Tačiau svarbiausia juk - nepražiopsoti didžiosios vidurnakčio Paslapties! Kažin ar kam pavyko?

NUSPALVINK 1- geltona, 2 - juoda, 3 - raudona, 4 - mėlyna, 5 - žalia

Apie Namų dvasią Ramutė Skučatė

Lyg ir nieko nėra namuose...
Kas krėslėlyje sėdi? - Dvasia!
Taip! - Namų ir jaukumo dvasia.
Juk tai ji visados duryse,
Kai sugrižtam namolio pavargę...
Ji paguodžia, jei kas apsiverkia
Tylutėliai - jos tarsi nėra...
(Ji tada - po močiutės skara,
kai senoji be žodžių paglosto
Tavo karštą nuo ašarų skruostą.)
O kai trupa užustalėj duona,
Arba skleidžiasi tulpė raudona,
Kvepia rankoj šakelė žalia -
Ne krėslėly dvasia, o šalia.
Ji prie mūsų - kai laukiam, kai tylim,
Mumyse -
Kai suprantam ir mylim.

Iš mūsų kūrybos

KŪČIOS

Advento laiku lietuviai pasnikauja, valo namus ir gamina valgius besiruošiant ypatingai Kūčių vakarienei. Senovėje krikščionys susirinkę lauždavo duoną ir ją dalindavosi. Iš to kilo Kūčių paprotys. Žodis "kūčia" apibūdina seniau valgomą avižų ir kitų grūdų mišinį.

Visa šeima Kūčių vakarą susirenka. Šis vakaras yra tylus ir paslaptingas. Lietuviai tiki, kad tą vakarą vanduo virsta vynu ir gyvuliai vidurnaktį prabilsta. Kūčių dieną namai išvalomi. Vakarienei ruošiami nemėsiniai valgiai, kurių yra dvylika. Numeris dvylika mums primena dvylika Jėzaus apaštalų. Tie valgiai yra sližikai su aguonų pienu, keptos žuvelės, žuvies pjaustiniai, marinuoti grybai, silkių vyniotiniai, silkės su pomidorų padažu, marinuotos silkės su grybais, vaisinis kompotas, vinegretas, spanguolinis kisielių, grybiniai pyragaičiai ir gira.

Stalas uždengtas balta staltiese. Po ja yra paguldomas šienas, kuris mums primena Betliejaus tvartelį. Padengiami švarūs, paprasti indai. Kiekviena šeima palieka vieną tuščią lėkštę mirusiems ir stalą papuošia žvakėmis ir eglės šakomis.

Pirmajai vakarinei žvaigždei pasirodžius, prasideda Kūčių vakarienė. Šeimai susėdus prie stalo, tėvas praveda maldą. Po to

visi dalinasi plotkelėmis. Kūčių valgiai iškart ant stalo padedami, ir visi pradeda vaišintis. Skubiai nieks nevalgo. Žmonės ramiai ir tyliai kalbasi.

Baigę valgyt, žmonės burtus buria bandydami išpranašaut ateitį. Jie traukia skirtingo ilgio šiaudus iš po staltiesės pažiūrėt, kas ilgiausiai ar trumpiausiai gyvens. Taip pat skaičiuoja malkas, žirnius arba saldinius. Jei porinis skaičius, tai sakoma, kad bus vestuvės

tais metais. Yra ir daug kitų burtų.

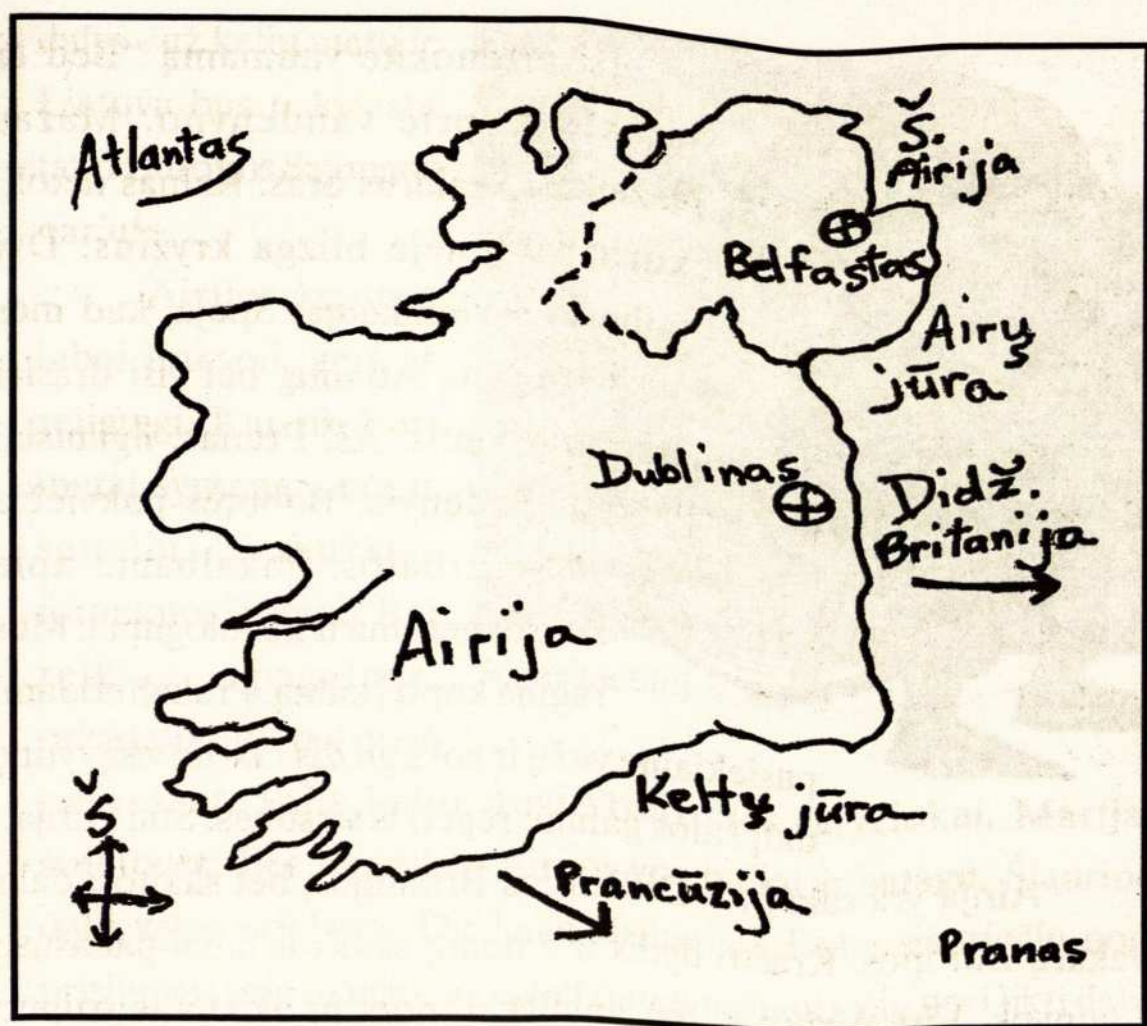
Po to šienas iš po stalo duodamas gyvuliams. Šeima paskui susirenka prie eglutės perduoti kalėdinius linkėjimus, pradaryt dovanas, pagiedot kalėdines giesmes ir pasikalbėti. Baigia vakarą dalyvaudami iškilmingose piemenėlių mišiose.

Baltija Udrytė

Michigan

PRANO KELIONĖS

Labas visi. Aš esu Pranas keliautojas, o jūs mano klausytojai. Jeigu domitės tolimom šalim skaitykite toliau. Aš jums papasakosiu apie įvairius kraštus, kuriuos aplankiau ir apkeliavau kartais vieną sykį, kartais du, o kartais taip patiko, kad nusprendžiau pagyventi kuriam laikui. Pradėsime su kraštu, apie kurį gal jau esate girdėję - vadinasi Emeraldų sala - Airija.

Žalia, žalia, ir vėl žalia -
visur, kur tiktai žvilgsnis veda.

Airija tai žalia - žolės, dobilų, ir lapų spalva.

Airijos gamta grožio pilna -
gėlių, uolų, ir paukščių papuošta.

Įsivaizduokite autobusą ant uolos, greitai važiuojantį palei jūrą. Vairuotojas senukas, kuris dainuoja bevairuojant. Mano draugai - Tadas ir Brūta - truputį bijo, nes Airijoje mašinos važiuoja kairėje pusėje gatvės, ne kaip Amerikoje. Kartais, atrodo, kad autobusas nuskris nuo aukštos uolos ir įkris į jūrą. Bet airiai keleiviai nesirūpina - toliau šypsosi ir dainuoja kartu. Štai Airija.

Įsivaizduokite vadinamą "Bed & Breakfast" prie vandenyno. Mažas pležiukas. Skaidrus oras. Kalnas netoli, kurio viršūnėje blizga kryžius. Dvi bobutės sąvininkauja. Spėja, kad mes nešoksime į šaltą Atlantą, bet visi drąsiai einame pliuškintis. Aš, Pranas, ilgiausiai išsilaikau vandenyje. Bobutės pakviečia šiltos arbatos. Pakalbame apie Airijos gerumą ir net blogumą. Mus ragina kopti į kalną. Prakaituodami pasiekiame viršų ir koks grožis - ko ne visą rytinę dalį salos galime regėti iš viršūnės. Štai Airija.

Airija yra sala prie Didžiosios Britanijos, bet skaitosi dalis vakarų Europos. Krašto dydis ir žmonių skaičius labai panašus į Lietuvos. Visi Airijoje kalba angliškai, nors jų akcentas truputį skiriasi nuo amerikiečių. Prieš 100 metų labai daug airių atvyko į Ameriką - tuo metu jų krašte sklido vadinamas 'bulvinis' badas. Matote, Airija, kaip ir Lietuva, buvo ūkininkų kraštas. Kartais, kai neužtektinai lijo, arba per daug lijo, neišaugo daug daržovių, tai šeimoms nebuvo daug ko valgyti. Tais laikais, labai daug airių išvyko į kitus kraštus. Kartu su savimi, airiai pasiėmė savo tradicijas, pavyzdžiui: kovo mėnesio 17 dieną yra Švento Patriko šventė - tai Airijos šventasis. Sakoma, kad Šventas Patrikas išvarė visas gyvates iš Airijos. Tad, Švento Patriko diena skaitosi ypatingai džiugi - reikia nešioti žalią spalvą ir daug baliavoti.

Dabar Airijoje nebe vyksta badai. Airija prisirašė prie naujosios Europos sąjungos – tai yra grupė 15 vakarinės Europos šalių, kurios siekia artimesnės draugystės ir bendradarbiavimo. Tikrai sveikos ir stiprios šalys gali tapti naujos Europos Sąjungos

dalys - už kelių metų ir Lietuva bus pakviesta tapti Europos Sąjungos nariu!

Airijos žmonės labai linksmi, geri, ir religingi. Kur tik žiūri matai šypseną - net ir senelių raukšlės formuotos šypsenų. Kai

reikia pagalbos, Senovinė Airijos pilis prisistato airis net prieš

paprašant. Šalia kelio stovi koplytėlės, kryžiuokai, Marijai šventovės. Bet ne viskas Airijoje yra puiku ir smagu. Šiaurinė dalis salos priklauso Didžiajai Britanijai. Daug šiauriečių nori prisijungti prie likusios salos, bet daugiau šiauriečių nori likti dalis Didžiosios Britanijos. Jau ilgą laiką airiai tarpusavy susimuša mėgindami nuspręsti ką daryti apie šiaurę. Kartais net ir susišaudo. Šiaurėje yra daugiau Protestantų, o pietuose daugiau Katalikų. Senais laikais žmonės bijodavo, kad jeigu vieno tikėjimo nariai valdys, tai jie neleis kitų tikėjimų nariams melstis į Dievą, kaip tik jie pripratę. Deja, šiom dienom kovos tarp šiaurinės ir likusios Airijos atsitinka ne tiek dėl baimės kitatikių, kiek iš įpročio - vaikai šiaurėje nuo pat jaunystės mato, kaip tėvai kovoja, tai ir jie pradeda kovoti. Bet, vis daugiau ir daugiau žmonių Airijoje siekia taikos, tai aš manau, kad ne užilgo ta taika įvyks. Trunka laiko ir pastangų išmokti bendradarbiauti ir kartu gyventi su tais, kurie tau nelabai patinka, bet airių draugiškumas ir gerumas su laiku atvers tuos, kurie nenori susitaikyti.

Almis Udrys

Michigan

Daug pasaulio įdomybių
Nori sužinot vaikai,
Jas visas Žiniukas žino
Ir užrašo tau tiktai.
Nori būti Žiniuku,
Tai skaityki iš pradžių...

AR ŽINAI?

TIKRAS KALĖDŲ SENIS

Jis gyvena Suomijoje. Nes jam ten patinka. Už aštuonių šimtų mylių į šiaurę nuo Helsinkio. Netoli Rovalliemi miesto, kur gyvena sniego užversti šiauriausios tautelės – samių - žmonės, ganosi elnių bandos ir stūgauja vilkai, Kalėdų seniui yra geriausia vieta.

Jo trobelė yra Korvatullturi kalnuose, už Poliarinio rato. Netoli Rusijos sienos. Tinkamesnės vietos gyventi jis pasirinkti negalėjo. Nes dėl abiejų aplinkybių ta vieta suomiams visada atrodė mistiška. Be to, "Korvatullturi" reiškia "Ausies kalnas" - aišku, todėl, kad Senelis galėtų išgirsti, ko trokšta viso pasaulio vaikai.

Už kelių mylių nuo Rovalliemi miesto buvo pastatytas specialus kaimelis, kuriame iš rąstų suręstuose

nameliuose įsikūrė nuo brangiausių kailinių iki mažiausių eglės papuošalų prekiaujančios parduotuvės, Kalėdų senio namas, paštas, viešbučiai. Žiemą vasarą raudonu apsiaustu vilkintis Senelis sutinka čia apie pusę milijono turistų. Name gali apžiūrėti Kalėdų senio lovą, virtuvės rakandus ir net pačiupinėti jį patį - nebelieka jokių abejonių, kad jis tikras! Senelio paštas užverčiamas laiškais iš viso pasaulio, kurie sudėliojami į lentynėles pagal šalis. Rašykite: Joulupukki, Rovaniemi, Finland, ir tikrai gausite atsakymą iš Kalėdų senio.

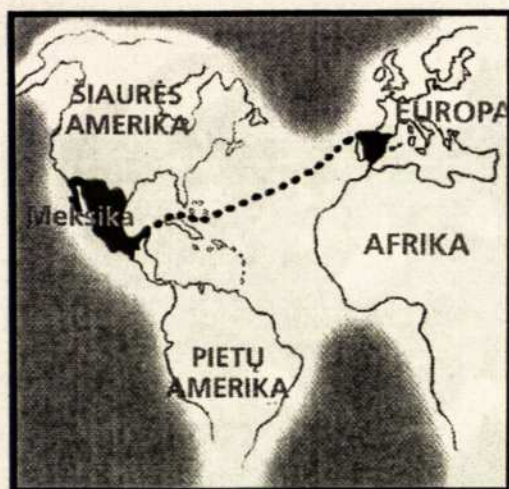

Bet šis kaimelis yra tik Kalėdų senio rezidencija. Kur stovi jo trobelė Korvatullturi kalnuose, dar niekas neužtiko.

ŠOKOLADO ISTORIJA

TOLIMIAUSIAS ŠOKOLADO PROTĖVIS

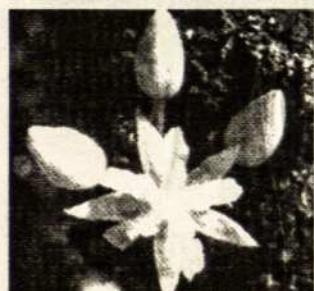
Apie 600 metus po Kristaus dabartinėje Meksikoje majų ir actekų tautos augino kakavmedžius. Kakavmedžiai vedė vaisius - kakavos pupeles, iš kurių buvo daromas kartus, aštrus ir tirštas gėrimas. Vietiniai gyventojai jį vadino "cokolatl". Jei tu jo paragautum, susirauktum, nes gėrimas buvo verdamas iš maltų kakavos pupelių, vandens ir... pipirų.

Kakavos pupelių kelias iš Meksikos į Europą

Tačiau majai ir actekai šį gėrimą labai vertino, todėl kakavmedį laikė dievų dovana, o jo vaisiais - kakavos pupelėmis - valdovams mokėjo mokesčius.

KAKAVOS PUPELĖS ATKELIAUJA Į EUROPA

Taip atrodo kakavmedžio žiedai

XVI amžiuje, po Meksikos užkariavimo, ispanų jūreivis ir karvedys Frederikas Kortesas atvežė į Ispaniją pirmąsias kakavos pupeles. Pamažu paprotys gerti šokoladą išplito visoje Europoje, tik jį ruošiant pipirus pakeitė cukrus arba medus.

GĖRIMAS TAMPA VALGIU

Kakavos pupelės padengtos balta mase - fermentu

Iki XIX amžiaus pradžios visi žmonės buvo įpratę šokoladą tik gerti. Didžioji naujovė - šokoladą galima ne tik gerti, bet ir valgyti gabaliukais - atsirado Prancūzijoje. Lydytą šokoladą imta gaminti 1832 metais Paryžiuje.

KAKAVOS KELIONĖ

Kakavmedžiai auga daugelyje pasaulio tropinių miškų. Vertingiausios rūšys kilusios iš kakavos tėvynės - Pietų Amerikos, pigiausios auga Vakarų Afrikoje.

Per metus
k a k a v m e d i s
p a s i p u o š i a
maždaug 100 tūkst.
žiedų. Jie pražysta
tiesiog ant
kamieno. Kadangi
v a b z d ž i a i
apdulkina nedaug

žiedų, derliui padidinti naudojamas dirbtinis žiedų apdulkinimas.

Darbininkai plantacijose renka prinokusius kakavos vaisius. Po to juos suneša į specialią fermentacijai skirtą vietą. Po kelių dienų vaisiai atsargiai išlukštenami, kad vertingos kakavos pupelės liktų nepažeistos.

NUO KAKAVOS PUPELĖS IKI ŠOKOLADO

Iš pradžių kakavos pupelės skrudinamos, nuvalomos ir smulkiai sumalamos. Taip gaunami kakavos miltai. Jie sumaišomi su pienu arba grietine, pridedama cukraus. Į gautą saldžią masę įmaišoma prieskonių - vanilės arba cinamono. Nuo priedų priklauso šokolado rūšis. Jei daugiau pieno - šokoladas bus pieniškas, jei pieno mažiau - juodasis, jei įdedama riešutų - šokoladas su riešutais. Kai viskas sudedama, šokolado masė ilgai minkoma, kol viskas gerai susimaišo. Po to saldi tešla kelias dienas kaitinama ir maišoma. Iš paruoštos šokolado masės gaminami įvairiausi gardūs gaminiai, kurie keliauja į parduotuves.

VILIOJANTIS SKONIS

Šokolado skonio įvairovę lemia jo sudėtyje esantis kakavos kiekis: pienoškame šokolade jo yra 25 proc., pusiau saldžiame – 50 proc., o karčijame - net 60 proc. Baltajame šokolade kakavos miltelių visai nėra, į jį dedama 25 proc. kakavos aliejaus.

IR SKANU, IR NAUDINGA

Šokolade yra proteinų, riebalų ir cukraus, todėl jis labai maistingas. Be to, šokoladas naikina labai kenksmingus mūsų organizmui laisvuosius radikalus ir taip sustiprina atsparumą įvairioms infekcijoms. Pats sveikiausias yra juodasis šokoladas, nes jame mažiau cukraus ir riebalų, daugiau vitaminų ir mineralinių medžiagų. Ir dar - šokoladas gerina mūsų nuotaiką!

ŽAIDIMAS AKLA VIŠTA

Vienam vaikui skarele arba šalikui užrišamos akys, jis apsuikamas 3 kartus. Kiti žaidėjai stovi aplinkui ratu ir niekur nejuda. Dabar jis turi pagauti vieną iš kitų žaidėjų ir pasakyti jo vardą. Jei atspėja akla višta tampa pagautasis, o jei ne gauda toliau.

Kada kvailys panašus į gudruolį?

(Kai tyli)

Be ko kiekvienas daiktas negali būti?

(Be vardo)

Kas turi daug dantų, bet nieko nevalgo?

(Šukos)

Kokia žuvis trumpiausia?

(Kurios galva arčiausiai uodegos)

Kaip suvalgius svogūną panaikinti jo kvapą?

(Suvalgyti česnaką)

Kas yra gerklė?

(Liežuvio garažas)

Kodėl dramblys niekada nenukrenta nuo kopėčių?

(Todėl, kad niekada ant jų nelipa)

Kuo skiriasi smegenys nuo proto?

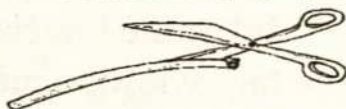
(Smegenys turi visą, o protą – ne)

Šiaudinukai

Sumerk šiaudelius į vandenį ir palaikyk, kol jie suminkštės.

Perskelk šiaudelį per pusę.

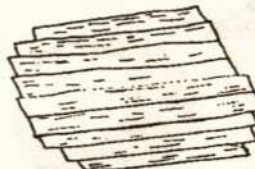
Karštu lygintuvu jį išlygink, tik nesudegink!

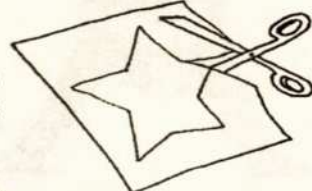
Nusipiešk norimą formą ant popieriaus ir apversk.

Kitą pusę ištepki klėjais ir vieną prie kito klėjuk šiaudelius.

Kai užkljuosi visą plotą, apversk ir pagal nusipieštą liniją iškirpk.

Apversk – ir turėsi baigtą šiaudinuką. Tada perversk jo viršūnėlę siūlu ir kabink ant šakelės.

Juokų maišelis

Buvo maišelis pilnas juokų
Išbiro, išlakstė – po vieną, po du.
Pasislėpė jie po "Eglutės" šakelėm,
Bus linksma skaityti vaikams ir tėveliams.

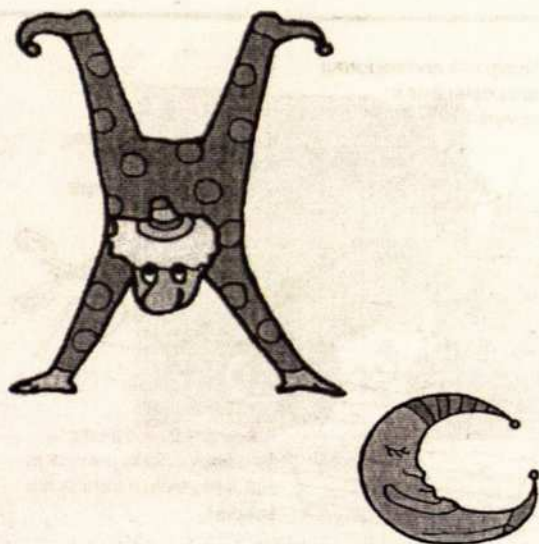
Geografijos mokytojas
paklausė Petriuko, ką jis žino
apie Panamos kanalą.
- Mūsų televizoriuje tokio
kanalo nėra, - atsakė Petriukas.

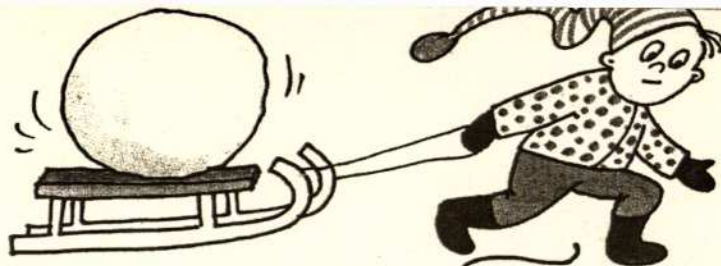
- Jonuk, kaip vadinasi žmogus,
kuris kalba ir kalba,
nekreipdamas dėmesio į tai ar
kas jo klauso, ar ne?
- Mokytojas, atsako Jonukas.

Daktare, jūs man prieš naktį
uždraudėte valgyti, štai aš ir
peršalau.

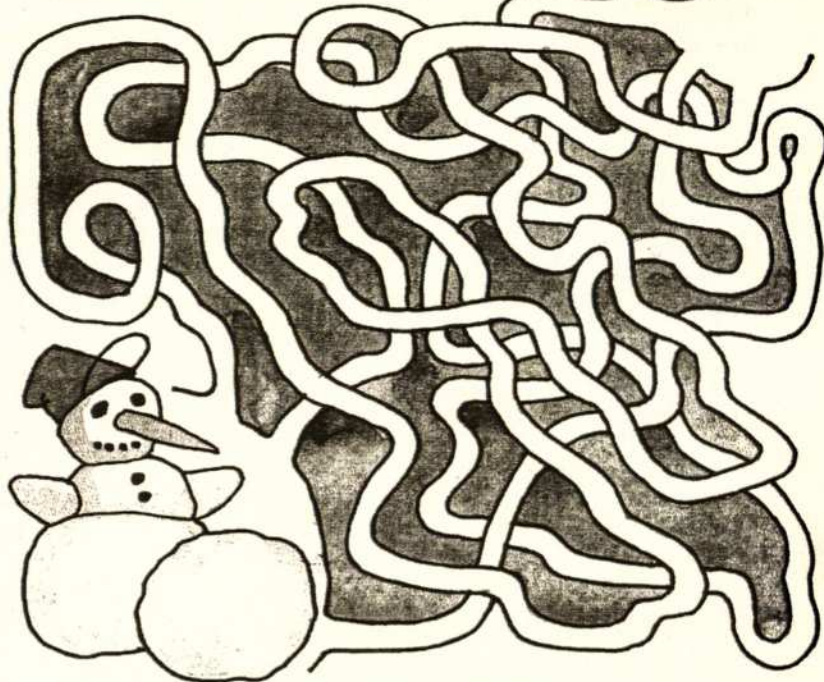
- O ką tai turi bendro?
- Taigi aš visą naktį stovėjau
prie šaldytuvo ir žiūrėjau į
vištą. Taip ir susirgau.

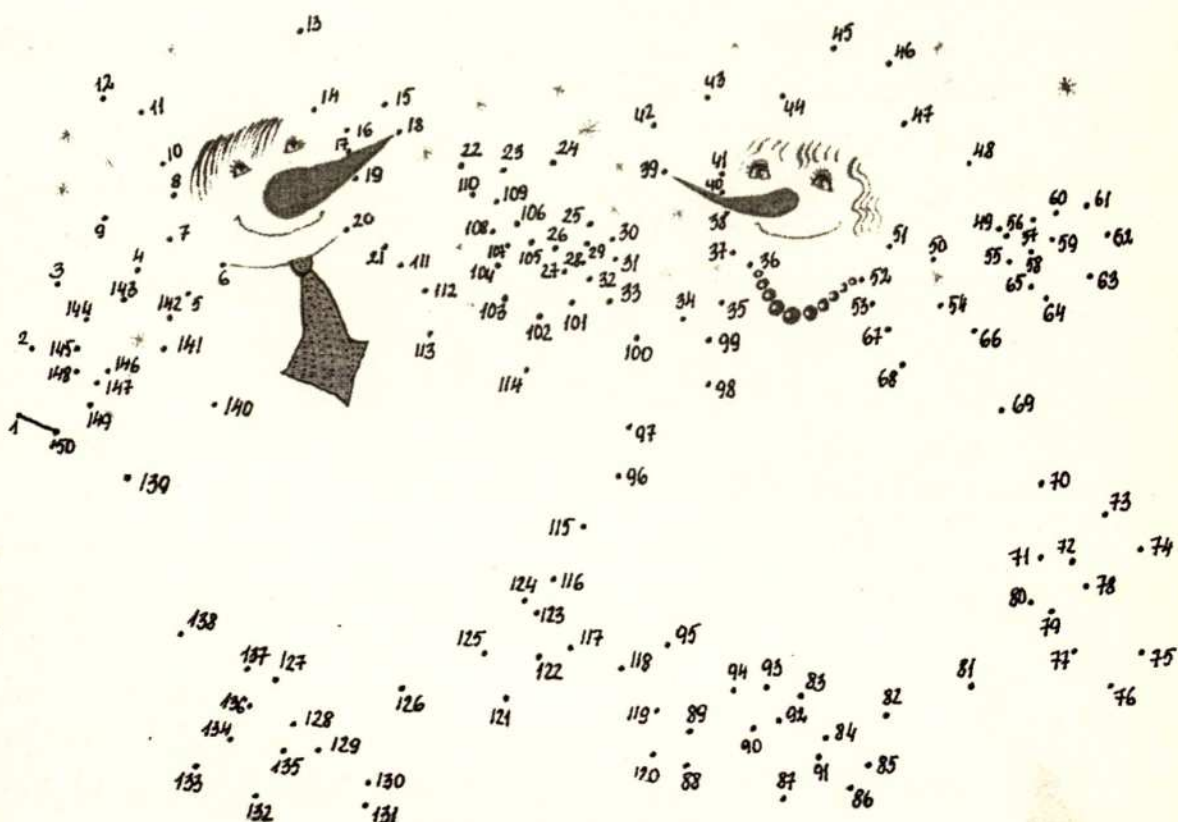
Jei tavęs paklaus, kas
naudingesnis: saulė ar
mėnulis, atsakyk - mėnulis.
Juk saulė šviečia dieną, kai ir
taip šviesu: o mėnulis - naktį.
Kita vertus, saulė geresnė tuo,
kad šviečia ir šildo, o mėnulis
tik šviečia, ir tai ne kiekvieną
naktį!

**Padėk
surasti
senį
besmegenį**

Sujunk taškelius ir nuspelvink

ALP(LKA)1785
2003, Nr. 10

Deivido Kiršonio, 3 kl. piešinys, Šv. Kazimiero mokykla, Los Angeles, CA.

EGLUTĖ
8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL. 60465, USA
Tel. 708-430-1911